

Predicting Aggression based on Subconscious Structure, Belief System, and Social Skills in Adolescents

Nasiri F¹, *Namvar H²

Author Address

1. MA, Department of Educational Psychology, Saveh Branch, Islamic Azad University, Saveh, Iran;

2. Assistant Professor, Department of Educational Psychology, Saveh Branch, Islamic Azad University, Saveh, Iran.

*Corresponding author's email: Hooman.namvar@gmail.com

Received: 2020 July 13; Accepted: 2020 August 31

Abstract

Background & Objectives: Adolescence is among the major stages of human growth and development; the developmental characteristics of which can lead to aggression, behavioral disorders, delinquency, and substance abuse. Aggressive behaviors lead to negative effects not only on victims but also on perpetrators. Furthermore, adolescents of different ages present more aggressive behaviors, compared to other individuals. Besides, this issue is accompanied by psychosocial maladaptation, low academic performance, and absenteeism from school, the incidence of delinquency, substance use disorders, and various mental health problems. Some psychologists consider aggression to be a behavior that causes harm to others or can potentially harm others. The necessity to assist aggressive adolescents requires understanding subconscious structure, belief system, and social skills. The present study aimed to predict aggression based on subconscious structure, belief system, and social skills in adolescents.

Methods: The research method was descriptive–correlational. The statistical population of the present study consisted of all students of Shahriar Secondary School in 2019. Accordingly, 291 subjects were selected based on Krejcie and Morgan's Table (1970) by convenience sampling method. The inclusion criteria of the study were adolescents with a history of aggression based on the Aggression Questionnaire (obtaining scores above 70) (Bass & Perry, 1992), the lack of a psychosis history, and providing verbal satisfaction for attending the research. The exclusion criteria of the study included non–compliance with the rules of the group expressed in the first meeting and absence from more than two research sessions. To collect the required research data, the Meta–Emotion Questionnaire (Mitmansgruber et al., 2009), the Aggression Questionnaire (Bass and Perry, 1992), the Social Skills Assessment Scale (Matson et al., 1983), and the Systems of Belief Inventory (Holland et al., 1998) were employed. The obtained data were analyzed by multiple linear regression in SPSS. The significance level of the tests was set at 0.05.

Results: Data analysis data indicated that negative subconscious structure ($\beta=0.17$, $p=0.024$), appropriate social skills ($\beta=0.13$, $p=0.008$), inappropriate audacity ($\beta=0.23$, $p=0.038$), impulsions ($\beta=0.30$, $p=0.007$), jealousy/resenting ($\beta=0.23$, $p=0.031$), religious beliefs and practices ($\beta=-0.14$, $p<0.001$), and social support ($\beta=-0.13$, $p=0.005$) played predicting roles in explaining aggression among the study participants. In general, subconscious structure, belief system, and social skills could explain 31% of aggression scores in the study subjects.

Conclusion: Based on the current study findings, subconscious structure, belief system, and social skills predict adolescent's aggression.

Keywords: Adolescents, Aggression, Subconscious structure, Belief system, Social skills.

پیش‌بینی پرخاشگری نوجوانان براساس ساختار فراهیجانی، نظام باورها و مهارت‌های اجتماعی

فهیمة نصیری^۱، *هومن نامور^۲

توضیحات نویسندگان

۱. کارشناسی ارشد، گروه روان‌شناسی تربیتی، واحد ساوه، دانشگاه آزاد اسلامی، ساوه، ایران.
۲. استادیار، گروه روان‌شناسی تربیتی، واحد ساوه، دانشگاه آزاد اسلامی، ساوه، ایران.

*وابانامه نویسنده مسئول: Hooman.namvar@gmail.com

تاریخ دریافت: ۲۳ تیر ۱۳۹۹؛ تاریخ پذیرش: ۱۰ شهریور ۱۳۹۹

چکیده

زمینه و هدف: لازمه کمک به نوجوانان پرخاشگر، شناخت ساختار فراهیجانی، نظام باورها و مهارت‌های اجتماعی آن‌ها است؛ بنابراین هدف پژوهش حاضر پیش‌بینی پرخاشگری نوجوانان براساس ساختار فراهیجانی، نظام باورها و مهارت‌های اجتماعی نوجوانان بود.

روش بررسی: روش پژوهش توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری تحقیق حاضر را تمامی دانش‌آموزان دوره متوسطه دوم شهرستان شهریار در سال ۱۳۹۸ تشکیل دادند. نمونه پژوهش براساس جدول کرجسی و مورگان (۱۹۷۰) ۲۹۱ نفر به‌دست آمد که به‌روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. به‌منظور جمع‌آوری داده‌های پژوهش از پرسشنامه دیدگاه فراهیجانی (میتمانس‌گروبر و همکاران، ۲۰۰۹)، پرسشنامه پرخاشگری (باس و پری، ۱۹۹۲)، مقیاس سنجش مهارت‌های اجتماعی (ماتسون و همکاران، ۱۹۸۳) و پرسشنامه نظام باورها (هاولند و همکاران، ۱۹۹۸) استفاده شد. تحلیل داده‌ها با روش رگرسیون خطی چندگانه در نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۲ صورت گرفت. سطح معناداری آزمون‌ها ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

یافته‌ها: تحلیل داده‌ها نشان داد، فراهیجان منفی ($\beta=۰/۱۷$ و $p=۰/۰۲۴$)، مهارت اجتماعی مناسب ($\beta=۰/۱۳$ و $p=۰/۰۰۸$)، جسارت نامناسب ($\beta=۰/۲۳$ و $p=۰/۰۳۸$)، تکانشی عمل‌کردن ($\beta=۰/۳۰$ و $p=۰/۰۰۷$)، حسادت/گوشه‌گیری ($\beta=۰/۲۳$ و $p=۰/۰۳۱$)، اعتقادات و اعمال مذهبی ($\beta=-۰/۱۴$ و $p<۰/۰۰۱$) و حمایت اجتماعی ($\beta=-۰/۱۳$) و $\beta=۰/۰۰۵$ نقش پیش‌بینی‌کننده در تبیین پرخاشگری دارند؛ به‌طور کلی، متغیرهای ساختار فراهیجانی، نظام باورها و مهارت اجتماعی قادر هستند ۳۱ درصد از نمرات پرخاشگری را تبیین کنند.

نتیجه‌گیری: براساس یافته‌های پژوهش نتیجه گرفته می‌شود که ساختار فراهیجانی، نظام باورها و مهارت‌های اجتماعی، پرخاشگری در نوجوانان را می‌توانند پیش‌بینی کنند.
کلیدواژه‌ها: پرخاشگری، نوجوانان، ساختار فراهیجانی، نظام باورها، مهارت‌های اجتماعی.

نوجوانی از مهم‌ترین مراحل رشد و تکامل انسان است که ویژگی‌های رشدی آن می‌تواند زمینه‌ساز بروز پرخاشگری^۱، انواع اختلالات رفتاری، بزهکاری و سوءمصرف مواد باشد (۱). پرخاشگری به‌عنوان رفتاری آشکار در درگیر شدن و آسیب‌رساندن به دیگران مطرح است؛ همچنین پرخاشگری، رفتار یک فرد به‌منظور آسیب‌رساندن به فرد دیگر تعریف می‌شود که هدف از آن ایجاد آسیب است (۲). رفتار تهاجمی منجر به اثرات منفی نه‌تنها در قربانیان بلکه در مرتکبین نیز می‌شود و در بین سنین مختلف، نوجوانان رفتارهای تهاجمی بیشتری را نشان می‌دهند. این امر همراه با ناسازگاری روانی اجتماعی، عملکرد تحصیلی ضعیف، غیبت از مدرسه، بروز اعمال بزهکاری، مصرف مواد مخدر و مشکلات بهداشتی روانی مختلف شناخته می‌شود. مطالعات متعدد به‌دنبال درک فرایندهایی است که می‌تواند بر پرخاشگری تأثیرگذار باشد؛ از جمله مهار و کنترل رفتاری، همدلی و مدیریت خشم (۳).

پرخاشگری می‌تواند به‌راحتی مناسبات اجتماعی نوجوانان را بر هم زند و موجب رشد نیافتن آن‌ها در ابعاد اجتماعی و روانی شود؛ به‌طور کلی، برخی از روان‌شناسان پرخاشگری را رفتاری می‌دانند که سبب آسیب به دیگران شود یا بالقوه بتواند به دیگران آسیب بزند (۴). یکی از عوامل خطر ساز در حفظ تعادل اجتماعی عاطفی نوجوانان، نقصان تنظیم عاطفی است که نقص تنظیم عاطفی می‌تواند منجر به نقص مهارت‌های عاطفی در افراد شود. این نقیصه‌ها شامل مشکل در تنظیم احساسات منفی، کاهش اعتماد به نفس و نداشتن دانش دربارهٔ چگونگی اصلاح حالات عاطفی در نوجوانان است (۵).

یکی از مفاهیم در بروز پرخاشگری نوجوانان، فراهیجان‌ها^۲ است که به‌تازگی در اثر مطالعات فلاسفه و روان‌شناسان به این حوزه اضافه شده است. فراهیجان‌ها مجموعه‌ای سازمان‌یافته و ساختاریافته از احساسات و شناخت دربارهٔ احساسات، هم احساسات شخصی خود و هم احساسات دیگران است (۶). فراهیجان‌ها به این ایده اشاره دارد که هر زمان احساساتی خاص را برانگیخته کنیم، دربارهٔ اینکه چگونه احساسات اولیه را تجربه کردیم، با احساسات بعدی نیز مقابله می‌کنیم. درحالی‌که برخی روان‌شناسان تأثیر فراهیجان‌ها را بر چگونگی تفسیر و مقابله با احساسات خود و دیگران بررسی کرده‌اند، بخش عمده‌ای از ادبیات مربوط به فراهیجان‌ها بر نحوهٔ تأثیر فراهیجان‌های والدین بر رشد عاطفی اجتماعی فرزندان متمرکز شده است (۷).

یکی از مهارت‌های لازم، آموزش مهارت‌های اجتماعی است. مهارت‌های اجتماعی مجموعه‌ای پیچیده از مهارت‌ها و توان‌مندی‌هایی نظیر ارتباط، حل مسئله، تصمیم‌گیری، جرئت‌آموزی و خودمدیریتی است. این مهارت‌ها به‌منظور سازگار شدن و کنار آمدن با موقعیت‌های مختلف اجتماعی و ارتباطی ضروری است و باعث پرورش و بارور شدن روابط سالم می‌شود. این مهارت‌ها عملکرد کلی افراد را در زندگی شخصی و تعاملات محیطی و اجتماعی تحت تأثیر قرار می‌دهد (۸).

علاوه بر ساختارهای هیجانی و مهارت‌های اجتماعی^۳ در نوجوانان،

نظام باورهای نوجوان نیز می‌تواند بر پرخاشگری وی مؤثر باشد. باورها؛ سیستمی اعتقادی و ایدئولوژیک یا مجموعه‌ای از اصول است که به فرد کمک می‌کند تا واقعیت روزمرهٔ خود را تفسیر کند. سیستم‌های اعتقادی داستان‌هایی هستند که به خود می‌گوییم تا احساس شخصی خود را از واقعیت تعریف کنیم. هر انسانی دارای سیستمی اعتقادی است که از آن استفاده می‌کند و از طریق این مکانیزم است که به‌صورت جداگانه دنیای پیرامون خود را حس می‌کند. واقعیت درک شده با استفاده از سیستم علائم ساخته می‌شود و تحت تأثیر سیستم‌های اعتقادی قرار می‌گیرد؛ بنابراین می‌تواند بر پاسخ فرد به اتفاقات پیرامون تأثیرگذار باشد (۹). نتایج پژوهش بیلن و همکاران حاکی از آن بود که فراهیجان در زندگی روزمره دارای ارتباط معناداری با آگاهی عاطفی و افسردگی است (۱۰). همچنین نتایج پژوهش گراوند و منشی نشان داد، آموزش تنظیم هیجان و مهارت‌های اجتماعی بر پرخاشگری ارتباطی، آشکار و رفتار جامعه‌پسند نوجوانان پرخاشگر مؤثر است (۱۱).

باتوجه به مطالب بیان شده و با در نظر گرفتن اینکه تاکنون مطالعه‌ای به‌طور هم‌زمان رابطهٔ بین پرخاشگری نوجوانان را با ساختار فراهیجانی، نظام باورها و مهارت‌های اجتماعی مطالعه نکرده است، پژوهش حاضر با مطالعهٔ هم‌زمان این متغیرها، ضمن مشخص کردن ترکیب خطی متغیرها می‌تواند در تعمیم نتایج قبلی یا به‌چالش کشیدن آن‌ها مؤثر واقع شود. ضرورت پژوهش حاضر به این دلیل است که این مطالعه می‌تواند بستری را فراهم کند تا با شناخت بهتر ساختار فراهیجانی، نظام باورها و مهارت‌های اجتماعی نوجوانان، برای بهبود و آموزش این مسائل اقدام کند و در نهایت موجب کاهش پرخاشگری نوجوانان شود؛ بنابراین باتوجه به اهمیتی که دورهٔ نوجوانی در شکل‌گیری شخصیت نوجوان دارد و باتوجه به نقش پرخاشگری نوجوانان در شکل‌گیری سایر رفتارهای پرخطر، هدف پژوهش حاضر پیش‌بینی پرخاشگری نوجوانان براساس ساختار فراهیجانی، نظام باورها و مهارت‌های اجتماعی نوجوانان بود.

۲ روش بررسی

روش پژوهش حاضر توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری را تمامی دانش‌آموزان دورهٔ متوسطهٔ دوم شهریار در سال ۱۳۹۸ تشکیل دادند که تعداد آن‌ها ۱۲۰۰ نفر بود. در نهایت، تعداد ۲۹۱ نفر از دانش‌آموزان با استفاده از فرمول کرجسی و مورگان (۱۲) و به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. ملاک‌های ورود شرکت‌کنندگان به پژوهش شامل نوجوانان دارای سابقهٔ پرخاشگری براساس کسب نمرهٔ بیشتر از ۷۰ در پرسشنامهٔ پرخاشگری (۱۳)، نداشتن سابقهٔ روان‌پریشی (براساس تشخیص روان‌شناس) و رضایت شفاهی مبنی بر حضور در جلسات بود. ملاک‌های خروج از پژوهش، رعایت نکردن قوانین گروه بیان شده در اولین جلسه و غیبت بیش از دو جلسه، در نظر گرفته شد. ملاحظات اخلاقی پژوهش حاضر به شرح ذیل بود: تمامی افراد به‌صورت کتبی اطلاعاتی دربارهٔ پژوهش دریافت کردند و در صورت تمایل در پژوهش مشارکت کردند؛ این اطمینان به افراد داده

³ Social skills

⁴ Beliefs

¹ Aggression

² Meta-Emotion

شد که تمامی اطلاعات محرمانه هستند و برای امور پژوهشی استفاده خواهند شد؛ به منظور رعایت حریم خصوصی، نام و نام خانوادگی شرکت‌کنندگان ثبت نشد.

به منظور گردآوری داده‌های پژوهش، ابزارهای زیر به کار رفت.

– پرسشنامه دیدگاه فراهیجانی^۱: این پرسشنامه توسط میتامنس‌گروبر و همکاران در سال ۲۰۰۹ ساخته شد (۱۴). این پرسشنامه دارای ۲۸ گویه و شش خرده‌مقیاس است که روی هم دو بُعد فراهیجان مثبت و منفی را می‌سنجد و نمره‌ای کلی به دست می‌دهد که دیدگاه کلی فرد را درباره تجربه هیجان‌های مختلف بیان می‌کند. پرسشنامه دارای طیف لیکرتی پنج‌گزینه‌ای از کاملاً موافقم (۵) تا کاملاً مخالفم (۱) است. دامنه نمرات به دست آمده در این پرسشنامه ۲۸ تا ۱۴۰ است و کسب نمرات بیشتر به معنای دیدگاه فراهیجانی بیشتر فرد است (۱۴). بررسی روایی پرسشنامه توسط میتامنس‌گروبر و همکاران به روش تحلیل عاملی نشان داد که پرسشنامه دارای دو بُعد فراهیجان مثبت و منفی و یک نمره کلی است که روی هم ۵۶ درصد از واریانس کل را تبیین می‌کند. ضریب اعتبار این آزمون توسط میتامنس‌گروبر و همکاران با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ برای بُعد فراهیجان مثبت ۰/۹۱، برای بُعد فراهیجان منفی ۰/۸۵ و برای کل پرسشنامه ۰/۸۸ گزارش شد (۱۴). همچنین در مطالعه قنبرزاده و همکاران، ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۷ و ۰/۷۰ برای دو بُعد فراهیجان مثبت و منفی و ۰/۸۹ برای کل سوالات به دست آمد (۱۵).

– پرسشنامه پرخاشگری^۲: این پرسشنامه توسط باس و پری در سال ۱۹۹۲ ساخته شد (۱۳). این پرسشنامه ابزاری خودگزارشی است که شامل ۲۹ پرسش پنج‌گزینه‌ای (کاملاً شبیه من=۵ تا کاملاً متفاوت از من=۱) می‌شود. این پرسشنامه چهار عامل رفتاری پرخاشگری بدنی (نه پرسش)، پرخاشگری کلامی (پنج پرسش)، خشم (هفت پرسش) و کینه‌ورزی (هشت پرسش) را ارزیابی می‌کند. دامنه نمرات به دست آمده بین ۲۹ تا ۱۴۵ است و کسب نمرات بیشتر به معنای پرخاشگری بیشتر فرد است. این عوامل در سه مؤلفه حرکتی یا ابزاری (پرخاشگری بدنی و کلامی)، هیجانی (خشم) و شناختی (کینه‌ورزی) طبقه‌بندی می‌شود (۱۳). روایی فرم اصلی پرسشنامه توسط باس و پری محاسبه شد و برای عوامل پرخاشگری بدنی، کلامی، خشم و کینه‌ورزی به ترتیب ۰/۸۰، ۰/۷۶، ۰/۷۲ و ۰/۷۲ به دست آمد (۱۳). در پژوهش لطیفی و میرزائیان، ضریب پایایی این پرسشنامه به روش بازآزمایی و با آلفای کرونباخ به ترتیب ۰/۷۸ و ۰/۸۱ گزارش شد (۱۶).

– مقیاس سنجش مهارت‌های اجتماعی^۳: مقیاس سنجش مهارت‌های اجتماعی توسط ماتسون و همکاران در سال ۱۹۸۳ برای سنجش مهارت‌های اجتماعی افراد ۱۸ تا ۴۴ سال تدوین شد (۱۷). مقیاس دارای ۵۴ عبارت است که مهارت‌های اجتماعی کودکان را توصیف می‌کند. همچنین این مقیاس دارای پنج مؤلفه مهارت اجتماعی مناسب، جسارت نامناسب، تکانشی عمل‌کردن، اطمینان زیاد به خود داشتن و حسادت/گوشه‌گیری است. برای پاسخ‌گویی به این پرسشنامه،

آزمودنی باید هر عبارت را بخواند و سپس پاسخ خود را براساس شاخصی پنج‌درجه‌ای از نوع مقیاس لیکرت با دامنه‌ای از نمره ۱ (هرگز/هیچ‌وقت) تا ۵ (همیشه) مشخص کند. دامنه نمرات به دست آمده در این پرسشنامه بین ۲۷۰ تا ۵۴ است و نمرات بیشتر به معنای دارا بودن مهارت‌های اجتماعی بیشتر در فرد است (۱۷). در پژوهش ماتسون و همکاران ضریب همسانی درونی به روش آلفای کرونباخ و پایایی بازآزمایی در نسخه اصلی به ترتیب ۰/۸۹ و ۰/۸۶ به دست آمد (۱۷). در پژوهش اعظمی و همکاران، ضریب همسانی درونی به روش آلفای کرونباخ و پایایی بازآزمایی به ترتیب ۰/۷۹ و ۰/۷۷ بود (۱۸).

– پرسشنامه کوتاه‌شده نظام باورها^۴: این پرسشنامه در سال ۱۹۹۸ توسط هاوولد و همکاران به منظور سنجش باورها و عقاید مذهبی نه چندان آشکار ساخته شد (۱۹). فرم کنونی پرسشنامه نظام باورها از پانزده عبارت تشکیل شده است که آزمودنی باید میزان موافقت یا مخالفت خود را با هریک از آن عبارات، در مقیاس لیکرتی چهاردرجه‌ای مشخص سازد. این ابزار از دو زیرمقیاس تشکیل شده است: زیرمقیاس اعتقادات و اعمال مذهبی و زیرمقیاس حمایت اجتماعی. دامنه نمرات به دست آمده در این پرسشنامه ۱۵ تا ۶۰ است. نمره بیشتر فرد در این مقیاس، مذهبی بودن را نشان می‌دهد (۱۹). هاوولد و همکاران پایایی پرسشنامه را با استفاده از روش همسانی درونی ۰/۸۵ به دست آوردند (۱۹). در پژوهش رنجبر حاجی‌آبادی و عارفی، ضریب همسانی درونی به روش آلفای کرونباخ و پایایی بازآزمایی به ترتیب ۰/۸۳ و ۰/۸۱ بود (۲۰).

به منظور توصیف داده‌ها، از میانگین، انحراف معیار و جداول توزیع فراوانی برای بررسی ویژگی‌های جمعیت‌شناختی نمونه استفاده شد. به منظور تحلیل داده‌ها از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف برای آزمون نرمالیتت توزیع، از آزمون دوربین واتسون برای بررسی استقلال خطاها و از مدل‌سازی رگرسیون خطی چندگانه به کمک نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۲ استفاده شد. سطح معناداری آزمون‌ها ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

۳ یافته‌ها

میانگین±انحراف معیار سن شرکت‌کنندگان در پژوهش حاضر، ۱۶/۷±۳/۶ سال بود. تعداد ۱۳۱ نفر (۴۵ درصد) را دانش‌آموزان دختر و تعداد ۱۶۰ نفر (۵۵ درصد) را دانش‌آموزان پسر تشکیل دادند. در جدول ۱، شاخص‌های گرایش مرکزی و پراکندگی متغیرهای پژوهش ارائه شده است.

براساس نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنوف، پیش‌فرض نرمال بودن توزیع داده‌ها درباره متغیرهای تحقیق در سطح معناداری ۰/۰۵ برقرار بود. همچنین سایر مفروضات استفاده از رگرسیون از قبیل هم‌خطی نبودن (از طریق برآورد مقدار تولرانس) و مفروضه استقلال خطاها از طریق شاخص دوربین واتسون (۱/۵۹) ارزیابی شد و برقرار بود.

4. Brief Spiritual Beliefs Inventory

1. Meta-Emotion Questionnaire

2. Aggression Questionnaire

3. Social Skills Assessment Scale

جدول ۱. شاخص‌های گرایش مرکزی و پراکنندگی متغیرهای پژوهش

میانگین	انحراف معیار	مؤلفه‌ها	
۳۲/۷۵	۳/۰۶	فراهیجان مثبت	فراهیجان
۱۶/۹۹	۳/۶۱	فراهیجان منفی	
۱۸/۲۵	۲/۳۲	پرخاشگری بدنی	پرخاشگری
۱۷/۱۵	۲/۶۸	پرخاشگری کلامی	
۱۶/۲۲	۲/۵۹	پرخاشگری خشم	
۳۱/۵۷	۲/۴۰	پرخاشگری کینه‌ورزی	
۸۳/۲۸	۹/۸۲	نمره کل	
۴۶/۱۶	۳/۲۸	مهارت اجتماعی مناسب	مهارت‌های اجتماعی
۳۶/۲۷	۳/۷۸	جسارت نامناسب	
۳۴/۰۵	۳/۰۱	تکانشی عمل کردن	
۱۴/۳۸	۳/۰۶	اطمینان زیاد به خود داشتن	
۲۶/۲۰	۲/۲۷	حسادت/گوشه‌گیری	
۲۸۴/۴۷	۲/۹۹	اعتقادات و اعمال مذهبی	نظام باورها
۴۵/۰۵	۲/۱۶	حمایت اجتماعی	

جدول ۲. نتایج تحلیل رگرسیون خطی چندگانه در پیش‌بینی پرخاشگری براساس ساختار فراهیجانی، نظام باورها و مهارت اجتماعی

مدل	متغیر پیش‌بین	مقدار b	خطای معیار	مقدار β	T	مقدار احتمال
	ثابت	۱/۹۸	۰/۲۱		۹/۳۳	<۰/۰۰۱
	فراهیجان مثبت	-۰/۰۳	۰/۰۵	-۰/۰۴	-۰/۵۶	۰/۵۷۰
	فراهیجان منفی	۰/۱۰	۰/۰۴	۰/۱۷	۲/۲۶	۰/۰۲۴
	مهارت اجتماعی مناسب	۰/۰۴	۰/۰۸	-۰/۱۳	۹/۵۶	۰/۰۰۸
	جسارت نامناسب	۰/۱۷	۰/۰۸	۰/۲۳	۲/۰۸	۰/۰۳۸
	تکانشی عمل کردن	۰/۶۴	۰/۱۰	۰/۳۰	۸/۰۲	۰/۰۰۷
	اطمینان زیاد به خود داشتن	-۰/۰۶	۰/۰۷	-۰/۰۸	-۰/۸۶	۰/۳۸۴
	حسادت/گوشه‌گیری	۰/۱۷	۰/۰۸	۰/۲۳	۲/۱۶	۰/۰۳۱
	اعتقادات و اعمال مذهبی	-۰/۱۰	۰/۱۹	-۰/۱۴	-۶/۴۴	<۰/۰۰۱
	حمایت اجتماعی	-۰/۲۴	۰/۰۷	-۰/۱۳	-۵/۶۲	۰/۰۰۵

فراهیجانی، نظام باورها و مهارت‌های اجتماعی نوجوانان بود. نتایج پژوهش حاضر نشان داد، فراهیجان‌های منفی می‌تواند به صورت معنادار پرخاشگری را پیش‌بینی کند. این یافته‌ها با نتایج پژوهش بیلن و همکاران مبنی بر ارتباط فراهیجان در زندگی روزمره با آگاهی عاطفی و افسردگی (۱۰) همسوست.

در تبیین این یافته می‌توان گفت، فراهیجان بر این موضوع دلالت دارد که هیجان‌ات اولیه می‌توانند هدف هیجان‌ات ثانویه باشند؛ برای مثال اضطراب درباره خشم خود، فراهیجان ماوراء فراشناخت است و امکان دارد چرخه‌ای معیوب ایجاد کند و اثرات را منعکس کند. فراهیجان منفی به‌عنوان مثال فراهخشم، فراهضطراب و نبود قابلیت پذیرش را منعکس می‌کند. فراهیجان‌های مثبت مانند فرادلسوزی و فراعلاقه از قابلیت پذیرش هیجان‌ات شخصی با اثرات مثبت از بهزیستی فرد حمایت می‌کنند. فراهیجان وجه ذاتی گرایش پاسخ‌های هیجان است. هنگامی که فرد با موقعیتی روبه‌رو می‌شود، احساس

براساس نتایج به‌دست‌آمده در جدول ۲، فراهیجان منفی ($\beta=۰/۱۷$)، مهارت اجتماعی مناسب ($p=۰/۰۲۴$ ، $\beta=۰/۱۳$)، جسارت نامناسب ($p=۰/۰۳۸$ ، $\beta=۰/۲۳$)، تکانشی عمل کردن ($p=۰/۰۰۷$ ، $\beta=۰/۳۰$) و حسادت/گوشه‌گیری ($p=۰/۰۳۱$) نقش پیش‌بینی‌کننده در تبیین پرخاشگری داشتند. همچنین اعتقادات و اعمال مذهبی ($\beta=-۰/۱۴$ ، $p<۰/۰۰۱$) و حمایت اجتماعی ($p=۰/۰۰۵$ ، $\beta=-۰/۱۳$) نمرات پرخاشگری را پیش‌بینی کردند؛ به‌طور کلی، متغیرهای ساختار فراهیجانی، نظام باورها و مهارت اجتماعی قادر بودند ۳۱ درصد از نمرات پرخاشگری را تبیین کنند ($Adj R^2=۰/۳۱$) و مؤلفه‌های ساختار فراهیجانی، نظام باورها و مهارت اجتماعی تبیین‌کننده‌های معناداری برای پیش‌بینی پرخاشگری بودند.

۴ بحث

هدف پژوهش حاضر پیش‌بینی پرخاشگری نوجوانان براساس ساختار

خوب و خوش‌بینی، به‌تنهایی برای کنترل هیجان‌های وی کافی نیست. او نیاز دارد که در این لحظات بهترین کارکرد شناختی را نیز داشته باشد تا هیجان‌های خود را کنترل کند (۱۱). به‌علاوه مؤلفه‌های مثبت و منفی فراهیجان بر شرایط و کیفیت روحی افراد در محیط‌های مختلف تأثیر بسزایی دارد.

همچنین نتایج این پژوهش نشان داد که نظام باورها یعنی اعتقادات و اعمال مذهبی و مهارت اجتماعی، پرخاشگری را به‌صورت منفی و معنادار پیش‌بینی می‌کند. این یافته با نتایج پژوهش گراوند و منشی مبنی بر تأثیر آموزش تنظیم هیجان و مهارت‌های اجتماعی بر پرخاشگری ارتباطی، آشکار و رفتار جامعه‌پسند نوجوانان پرخاشگر (۱۱) همسوست.

در تبیین این یافته می‌توان گفت، باتوجه به حساس بودن دوران نوجوانی و نیز تغییرات مهمی که در این دوران در زمینه نظام باورها و حالات رفتاری در فرد رخ می‌دهد، تأثیر باورهای مذهبی بر پیشگیری از رفتارهای پرخاشگرانه ضروری به‌نظر می‌رسد. افرادی که اعتقادات مذهبی قوی‌تری دارند، دارای سازگاری بهتری با موقعیت‌های استرس هستند، هنگام مشکلات سریع‌تر از افراد غیرمذهبی می‌توانند مشکلات را شناسایی کنند و راه‌حل‌های بهتری برای آن بیابند؛ همچنین میزان کمتری از هیجان‌های منفی و افسردگی را تجربه می‌کنند، عملکرد تحصیلی بهتری دارند، دارای اضطراب کمتری هستند و از حمایت اجتماعی بیشتری برخوردارند (۱۳).

همچنین نتایج این پژوهش نشان داد که مهارت اجتماعی مناسب پرخاشگری را به‌صورت منفی و معنادار و جسارت نامناسب، تکانشی عمل‌کردن و حسادت/گوشه‌گیری پرخاشگری را به‌صورت مثبت و معنادار پیش‌بینی می‌کند. پیش‌بینی می‌کند. این یافته با نتایج پژوهش گراوند و منشی مبنی بر تأثیر آموزش تنظیم هیجان و مهارت‌های اجتماعی بر پرخاشگری ارتباطی، آشکار و رفتار جامعه‌پسند نوجوانان پرخاشگر (۱۱) همسوست.

در تبیین این یافته می‌توان گفت، نوجوانانی که از حمایت اجتماعی بیشتری برخوردار هستند، کمتر ناکامی‌های خود را به دیگران نسبت می‌دهند؛ درنهایت کمتر عصبانی می‌شوند و پرخاشگری کمتری درمقایسه با همسالان خود نشان می‌دهند. همچنین از آنجاکه حمایت اجتماعی یکی از رفتارهای مهم انسان به‌شمار می‌رود، فردی که دارای حمایت اجتماعی کم باشد، ارزش و احترامی برای خود قائل نیست و به رفتارهای پرخاشگرانه و ضداجتماعی روی می‌آورد (۱۰). در تبیین احتمالی دیگر نیز می‌توان گفت افرادی که فاقد حمایت اجتماعی یا نقص در حمایت اجتماعی هستند، پرخاشگرتر هستند و در آینده رفتار ضداجتماعی بیشتری را از خود بروز می‌دهند (۱۱).

کنترل‌نشدن متغیرهایی نظیر تحصیلات والدین، جو عاطفی خانواده و سایر متغیرهای تأثیرگذار بر پرخاشگری مانند شخصیت، میزان اضطراب و استرس از محدودیت‌های پژوهش حاضر بود. باتوجه به نتایج پیشنهاد می‌شود کارگاه‌ها و کلاس‌های آموزشی فراهیجان به‌منظور آگاهی‌بخشی به نوجوانان برگزار شود؛ همچنین با استفاده از ارتقای

باورهای مذهبی در میان نوجوانان، در بهبود این نظام باورها به‌منظور پرهیز از خشونت و پرخاشگری در نوجوانان سعی شود. به‌علاوه باید از روان‌درمانگران و مشاوران در نوجوانان با سابقه پرخاشگری و ارتکاب خشونت به‌منظور بهبود راه‌های درمان این گروه‌های در معرض خطر بهره برد.

۵ نتیجه‌گیری

براساس یافته‌های پژوهش نتیجه گرفته می‌شود که ساختار فراهیجانی، نظام باورها و مهارت‌های اجتماعی، پرخاشگری در نوجوانان را می‌توانند پیش‌بینی کنند.

۶ تشکر و قدردانی

از تمامی افرادی که در این پژوهش به ما یاری رساندند، نهایت تشکر و قدردانی می‌شود.

۷ بیانیه‌ها

تأییدیه اخلاقی و رضایت‌نامه از شرکت‌کنندگان

این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد در رشته روان‌شناسی تربیتی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساوه با شماره نامه ۱۳۸ مصوب پروپوزال در شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه است. همچنین مجوز اجرای این پژوهش بر گروه مطالعه‌شده از سازمان آموزش و پرورش شهر شهریار با شماره نامه ۴۶ صادر شده است. ملاحظات اخلاقی رعایت‌شده در این پژوهش به این صورت بود که تمامی افراد به‌صورت کتبی اطلاعاتی درباره پژوهش دریافت کردند و در صورت تمایل در پژوهش مشارکت کردند؛ این اطمینان به افراد داده شد که تمامی اطلاعات محرمانه هستند و برای امور پژوهشی استفاده خواهند شد؛ به‌منظور رعایت حریم خصوصی، نام و نام خانوادگی شرکت‌کنندگان ثبت نشد.

رضایت برای انتشار

این امر غیر قابل اجرا است.

دردسترس بودن داده‌ها و مواد

همه نویسندگان مقاله به داده‌های پژوهش دسترسی دارند و پژوهشگران می‌توانند در صورت لزوم با مکاتبه با نویسنده مسئول مقاله حاضر به این اطلاعات دسترسی پیدا کنند.

تزاحم منافع

نویسندگان اعلام می‌کنند هیچ‌گونه تضاد منافی ندارند.

منابع مالی

منابع مالی انجام این پژوهش از هزینه‌های شخصی تأمین شده است و توسط هیچ نهاد یا سازمانی تأمین نشده است.

مشارکت نویسندگان

نویسنده اول داده‌ها را جمع‌آوری کرد و آن‌ها را آنالیز و تفسیر کرد. نویسنده دوم در نگارش نسخه دست‌نویس همکاری اصلی بود. همه نویسندگان نسخه دست‌نویس نهایی را خواندند و تأیید کردند.

References

1. Ometto M, de Oliveira PA, Milioni AL, Dos Santos B, Scivoletto S, Busatto GF, et al. Social skills and psychopathic traits in maltreated adolescents. *Eur Child Adolesc Psychiatry*. 2016;25(4):397–405. doi: [10.1007/s00787-015-0744-y](https://doi.org/10.1007/s00787-015-0744-y)
2. Benish-Weisman M. The interplay between values and aggression in adolescence: A longitudinal study. *Developmental Psychology*. 2015;51(5):677–87. doi: [10.1037/dev0000015](https://doi.org/10.1037/dev0000015)
3. Baba Kaya H, Hazar M, Beyleroğlu M, Sari I, Yılmaz A. Relationship between Emotional Intelligence and Aggression on Boxers. *Future Human Image*. 2017;(8):55–65.
4. Godleski SA, Ostrov JM. Parental influences on child report of relational attribution biases during early childhood. *J Exp Child Psychol*. 2020;192:104775. doi: [10.1016/j.jecp.2019.104775](https://doi.org/10.1016/j.jecp.2019.104775)
5. Moudgil R, Moudgil N. Parenting styles and self-esteem as predictors of aggression. *Indian Journal of Health & Wellbeing*. 2017;8(2):168–72.
6. Hurrell KE, Houwing FL, Hudson JL. Parental meta-emotion philosophy and emotion coaching in families of children and adolescents with an anxiety disorder. *J Abnorm Child Psychol*. 2017;45(3):569–82. doi: [10.1007/s10802-016-0180-6](https://doi.org/10.1007/s10802-016-0180-6)
7. Hurrell KE, Hudson JL, Schniering CA. Parental reactions to children's negative emotions: relationships with emotion regulation in children with an anxiety disorder. *J Anxiety Disord*. 2015;29:72–82. doi: [10.1016/j.janxdis.2014.10.008](https://doi.org/10.1016/j.janxdis.2014.10.008)
8. Maliye C, Garg B. Adolescent health and adolescent health programs in India. *J Mahatma Gandhi Inst Med Sci*. 2017;22(2):78. doi: [10.4103/jmgims.jmgims_32_17](https://doi.org/10.4103/jmgims.jmgims_32_17)
9. Soltani F, Hosseini F. The relationship of social support with aggression and hopelessness in nurses. *Iranian Journal of Nursing Research*. 2018;13(2):74–80. [Persian] <http://ijnr.ir/article-1-1954-en.pdf>
10. Bailen NH, Wu H, Thompson RJ. Meta-emotions in daily life: Associations with emotional awareness and depression. *Emotion*. 2019;19(5):776–87. doi: [10.1037/emo0000488](https://doi.org/10.1037/emo0000488)
11. Gravand P, Manshaee G. The effectiveness of teaching forgiveness based on Enright model and enriching the relationships on mental wellbeing and life quality of dissatisfied women from their marital life in the city of Khoram Abad. *Middle Eastern Journal of Disability Studies*. 2015;5:190–9. [Persian] <https://jdisabilstud.ir/article-1-421-fa.pdf>
12. Krejcie RV, Morgan DW. Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*. 1970;30(3):607–10. doi: [10.1177/001316447003000308](https://doi.org/10.1177/001316447003000308)
13. Buss AH, Perry M. The aggression questionnaire. *J Pers Soc Psychol*. 1992;63(3):452–9. doi: [10.1037//0022-3514.63.3.452](https://doi.org/10.1037//0022-3514.63.3.452)
14. Mitmansgruber H, Beck TN, Höfer S, Schüßler G. When you don't like what you feel: Experiential avoidance, mindfulness and meta-emotion in emotion regulation. *Personality and Individual Differences*. 2009;46(4):448–53. doi: [10.1016/j.paid.2008.11.013](https://doi.org/10.1016/j.paid.2008.11.013)
15. Ghazbanzadeh R, EsmaeiliShad B, Masoumifard M, Hatamipour K. The effect of positive thinking group training on psychological well-being, positive meta-emotion and couple relationship quality in nurses. *Iranian Journal of Psychiatric Nursing*. 2020;7(6):26–34. [Persian] <http://ijpn.ir/article-1-1448-en.pdf>
16. Latifi B, Mirzaeian B. Effectiveness of family- based Islamic – Iranian oriented psychological program on reduction of aggression and increasing of adjustment among couples. *Islamic Life Journal*. 2019;3(5):32–9. [Persian] <http://mail.islamiclifej.com/article-1-381-en.pdf>
17. Matson JL, Rotatori AF, Helsel WJ. Development of a rating scale to measure social skills in children: the Matson Evaluation of Social Skills with Youngsters (MESSY). *Behav Res Ther*. 1983;21(4):335–40. doi: [10.1016/0005-7967\(83\)90001-3](https://doi.org/10.1016/0005-7967(83)90001-3)
18. Aazami Y, Sohrabi F, Borjali A, Farrokhi N, Farokh Forghani S. The effectiveness of psychosocial model-based therapy on social skills in people with ptsd after burn. *Archives of Rehabilitation*. 2018;19(3):206–19. [Persian] doi: [10.32598/rj.19.3.206](https://doi.org/10.32598/rj.19.3.206)
19. Holland JC, Kash KM, Passik S, Gronert MK, Sison A, Lederberg M, et al. A brief spiritual beliefs inventory for use in quality of life research in life-threatening illness. *Psychooncology*. 1998;7(6):460–9. doi: [10.1002/\(sici\)1099-1611\(199811/12\)7:6%3C460::aid-pon328%3E3.0.co;2-r](https://doi.org/10.1002/(sici)1099-1611(199811/12)7:6%3C460::aid-pon328%3E3.0.co;2-r)
20. Ranjbarhajabadi N, Arefi M. Comparison of quality of life, self- efficacy, religious belief, and resilience between general ward and intensive care units nurses. *International Journal of Hospital Research*. 2019;8(1):93–100.